

multi mali habent: hoc est totum propter quod cum colis. Mutabunt pedes tui: putabis te sine causa colere: quādo in eis vides ista qui cum non colunt. Ergo ista dat omnia etiam malis: se solum seruat bonis. Glificabis nos: nam mortui eramus: quī terrenis rebus inherebamus: mortui eramus quādo terreni hominis imaginē portabam⁹. Glificabis nos: innouabis nos: vitam interioris hominis dabis nobis. Et nomen tuū inuocabim⁹: id est te diligim⁹: tu nobis dulcis eris remissor peccatorum nostrorū: tu eris totum premiū iustificatorum. **Domine deus virtutū conuertere nos: et ostende faciem tuam et salui erimus.**

Explicit Tractatus de ps. LXXIX.

Incipit Tractatus de ps. LXXX.

I Qui ad vos de presenti psalmo suscepimus: adiuet vocem nostram qui et vestram. Etenim aliquāto ē obtusior: dabit ei vires intentio audientium: et adiutorium iubentis vt loquar. **Titulum habet psalmus iste. In finem pro torcularibus quinta sabbati: psalmus ipi asaph.** In vnum titulum multa sunt cōgesta mysteria: ita tamē vt lumen psalmi indicet interiora. Cum de torcularib⁹ locuturi sumus: nemo vestrum aliqd expectet nos dicturos esse d lacu: de prelo: de fiscinis: quia nec ipse psalm⁹ hoc habet: et ideo magis indicat mysteriū. Nā si aliquid tale psalmi cōtineret: non deesset qui putaret ad litteram esse accipiēda torcularia: nec aliqd illic tale ampli⁹ requirendum: nec mystice aliquid positum et sacrate significatū: sed diceret simpliciter: psalmus de torcularibus loquit. Et tu mihi nescio quid aliud suspicaris: nihil hic tale audistis cum legeret. Ergo accipite torcularia mysteriū ecclesie quod nūc agitur. In torcularibus animaduertim⁹ quedaz tria: pressuram: et de pressura quedaz duo: vnū recōdendū: alterum p̄iciendum. Sit ergo in torculari p̄culcatio: tribulatio: pondus: et in his oleum eliquat occulte in gemellariū: amurca publice p̄ plateas currit. Intendite ad magnū hoc spectaculū. Nō em̄ desinit deus dare nobis quod cum magno gaudio spectemus: aut circi infania huic spectaculo cōparanda est. Illa ad amur-

cam pertinet: hoc ad oleum. Quādo ergo auditis contumaciter garrere blasphemos et dicere: abundare pressuras temporibus christianis: scitis enim quia hoc amant dicere: et vetus quidē: sed a temporibus christianis cepit puerbium: Non pluit deus: dic ad christianos: q̄p̄ pores ista dixerūt. Isti autē modo dicunt: et quia pluit de⁹: dicant christiani: nō pluit deus: nō seminamus: pluit deus: nō trituramus: et inde volunt superbire vnde deberent amplius supplicare: eligētes blasphemare q̄ orare. Cū ergo ista cōmemorant: cum ista iactant: cū ista dicunt: et cōtumaciter dicunt: non cum timore: sed cum elatione: non vos perturbent. Puta enim quia pressurae abūdant: tu oleum esto. Nigra tenebris ignorantie amurca insultet: et illa tanq̄ per plateas p̄iecta publice insultet: tu apud te in corde tuo: vbi qui videt in occulto reddet tibi: liquare in gemellarium. Oliua in arborē quibusdam quidem tempestatibus agitatur: non tamē pressuris torcularis atterit: ideo vtrūq̄ simul pendet ex arborē: et quod proficiendum est: et quod recōdendū. At vbi ad torcular et pressuras ventū fuerit: vtrūq̄ discernit: dirimit: et aliud appetitur: aliud respuit. Cultis nosse vim torcularium istorum: Et vnum aliquid dicam: vnde et ipi murmurant qui ea faciunt: quāte inquirunt rapine temporibus nostris: quāte pressura innocentū: quāte expoliationes rerū alienarum: Ita sane in amurcam attendis: quia rapiunt res aliene: in oleum non attendis: quia pauperib⁹ donantur et proprie. Non habebat antiquitas tales raptores rerum alienarum: sed nō habebat antiquitas tales donatores rerum suarum. Aliquanto esto curiosior in torculari: noli hoc solū videre quod publice fluit: est aliquid qd querendo inuenias: **Biscute: audi: cognosce q̄ multi faciunt quod ex ore domini cum audisset vnus diues tristis abcessit.** Ex euangelio multi audiunt: **Ecce vende omnia que possides: et da pauperibus: et habebis thesaurum in celis: et veni sequere me.** Non attendis q̄ multi id faciunt: **Pauci inquirunt sunt: ipsi tamē pauci oleū sunt: et qui bene vtunt his reb⁹ quas possident ad oleum pertinent.** Adiunge omnia: et videbis patrifamilias tui plenas apothecas. Vides raptorem quales nunq̄ vidisti: vides cōtemptorem rerum sua-

rum qualem nunq̄ vidisti. Lauda torcularia: implet p̄phetia de Apocalypsi: Iustior fiat: et sordidus sordescat adhuc. Ecce torcularia in hac sententia: Iustus iustus fiat: et sordidus sordescat adhuc. Quare et quinta sabbati: Quid est hoc? Recurramus ad prima opera dei: ne forte ibi aliquid inueniamus quo et sacramentū intelligamus. Sabbatum enim septimus dies est: quo requieuit deus ab omnibus operibus suis: magnū intimans mysteriū quietis nostre future ab omnibus operibus nostris. Prima sabbati dicitur primus dies: quem dominicū etiam nominamus: secunda sabbati secundus dies: tertia sabbati tertius dies: quarta sabbati quartus dies: quinta ergo sabbati quintus dies a dominico die: post quem sexta sabbati sextus dies: et ipsum sabbatū septimus dies. Videte itaq̄ quibus loquatur hic psalmus. Videtur enim mihi quoniam baptizatis loquitur. Quīto enim die deus ex aquis creauit animalia. Quinto die: id est quinta sabbati dixit deus: Producant aque reptilia animarū viuarum. Videte ergo vos in quibus iam produxerunt aque reptilia animarū viuarū. Vos enim ad torcularia pertinetis: et in vobis quod produxerūt aque: et aliud eliquatur: aliud projicitur. Sunt enim multi non digne viuentes baptismo quod perceperunt. Quia multi enim baptizati hodie circūimplere: q̄ istam basilicam maluerunt: Quia multi baptizati: aut casas in vicis faciunt: aut non fieri querunt: Psalmus autē iste p̄ torcularib⁹ et quinta sabbati cantat: et in pressura discretionis: et in sacramento baptismi cantat ipsi asaph. Asaph homo hoc nomine fuit quidam appellatus: sicut Iudith: sicut Chore: sicut alia nomina que inuenimus in titulis psalmoz̄: interpretatio tamē nominis mysterium indicat occulte veritatis. Asaph quippe latine dicitur congregatio. Ergo pro torcularib⁹ quinta sabbati cantatur ipsi asaph: id est pro pressura discernente baptizatis: et ex aqua renatis cantat psalmus dominice cōgregatio nis. Titulū in limine legimus: et in his prediis quid sibi velint intelleximus. Jam si placet etiā ipsam domū opis: id est ipsius torcularis interiora videamus: intremus: in his inspiciamus et gaudeamus: timeamus: appetamus: fugiamus. Omnia enim hec inuenturi estis in hac interiore domo: id est in textu ipsius psalmi cum legere: et

adiuuante domino quod donauerit loqui ceperimus. Ecce vos asaph congregatio domini.

Expositio psalmi.

Exultate deo adiutori nostro: Vos qui congregati estis hodie: vos hodie asaph domini: siquidē vobis canitur psalmus ipsi asaph: Exultate deo adiutori nostro. Exultant alij circa vos deo: exultant alij deceptorū suo: exultate vos adiutori v̄ro. Exultāt alij deo suo ventri suo: exultate vos deo vestro adiutori nostro. Jubilate deo Jacob. Quia et vos pertinetis ad Jacob: immo vos estis Jacob minor popul⁹ cui seruit maior. Jubilate deo Jacob. Quicquid verbis explicare nō potuerit: nō ideo tamē ab exultatione cessetis: qd poteritis explicare clamate: quod non potestis iubilare. Etenim ex abundantia gaudiorum: quia verba sufficere non possunt: in iubilatione solent erumpere: Jubilate deo Jacob. **Accipite psalmum et date tympanū: Et accipite et date.** Quid accipite: quid date: Accipite psalmū: et date tympanū. Dicit quodam loco apostolus Paulus: reprehendens et dolens q̄ nemo illi cōmunicauerit in ratione dati et accepti. Quid est in ratione dati et accepti: nisi quod alio loco aperte exposuit: si nos vobis spiritualia seminauimus: magnum est si nos carnalia vestra metamus: Et verum est q̄ tympanum quod de corio fit ad carnem pertinet. Psalmus ergo spiritualis est: tympanū carnale. Ergo plebs dei: cōgregatio dei accipite psalmū: et date tympanū: accipite spiritualia et date carnalia: Hoc ē quod et vos ad illam mensam beati martyris exhortati sum⁹: vt accipientes spiritualia: daretis carnalia. Hec enim que extrahunt ad tempus ad recipienda corpora: vel viuorum vel mortuoz̄ necessaria sunt: sed tempore pertereunt: Nunquid post iudicium dei istas fabricas in celum leuabimus: Sine his tamen hoc tempore agere que ad possidendum celum pertinent non poterimus. Si ergo auidi estis in spiritualib⁹ accipiēdis: deuoti estote in carnalib⁹ erogandis. Accipite psalmū et date tympanū: exigite vocem nostrā: reddite manus vestras. Psalterium iocundum cum cithara. Ademini nos aliquādo differētā psalterij et cithare itimasse caritati v̄re: studiosi q̄ memi-

Alia lra.
† Sumite.

nerunt recognoscant: qui vel non audierunt: vel non meminerunt discant. Istorum duorum organorum musicorum: psalterij et cithare hec differentia est: quod psalterij lignum illud concavum vnde canore chorde reddunt in superiore parte habet: deorsum ferunt chorde ut desuper sonet: in cithara vero hec eadem concavitas ligni parte inferiorem tenet: tanquam illud sit de celo: hoc de terra. Celestis enim est predicatio verbi dei: sed si expectamus celestia: non sumus pigri ad operanda terrena: quia psalterium iocundum: sed cum cithara. Hoc alio modo dictum est quod supra: Accipite psalmum et date tympanum. Hic pro psalmo psalterium: pro tympano cithara posita est. Hoc tamen admoniti sumus: ut predicationi verbi dei corporalibus respondeamus operibus.

Alia lra.
† Luccinate.

Alia lra.
† In neomenia tuba in initio die solenni. tatis vestre.

Alia lra.
† in.

† **Tuba canite:** Hoc est clarius et fidelius predicate: ne terramini: sicut ait propheta quodam loco: Exclama: et exalta sicut tuba vocem tuam. **Tuba canite.** In initio mensis tube. Preceptum erat in initio mensis ut tuba canerent: et hoc usque nunc iudei corporaliter faciunt: spiritualiter non intelligunt. In initium enim mensis nova luna est. Nova luna: nova vita est. Quid est nova luna? Si qua igitur in christo nova creatura. Quid est tuba canite in initio mensis tube? Cum tota fiducia novam vitam predicate: strepitum vite veteris nolite metuere. Quia preceptum ipsi israel est: et iudicium deo Jacob. Tibi preceptum: tibi iudicium. Qui enim in lege peccaverunt: per legem iudicabunt. Et ipse precepti dator dominus christus: verbum caro factum: in iudicium inquit veni in hunc mundum: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant. Quid est: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant: nisi homines exaltem: superbi desistant. Non enim qui vident ceci fiant: sed qui sibi videre videntur de cecitate conuincant. Hoc agit mysterium torcularis: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant. **Testimonium in Joseph posuit illud:** Eia fratres quid est? Joseph interpretatur augmentatio. Adeministis: nostis Joseph in egyptum venditum: christus ad gentes transiens. Ibi Joseph post tribulationes exaltatus: et hic christus post passionem martyrum glorificatus. Ergo ad Joseph magis gentes pertinent: et ideo augmentatio: quia multi filij deserte magis quam eius que habet virum. **Testimo-**

nium in Joseph posuit illud. **Dum exiret de terra egypti:** Videte et hic significari quintam sabbati: quando exiit de terra egypti Joseph: id est populus multiplicatus per Joseph: per mare rubrum traiectus est. Et tunc ergo perduxerunt aque reptilia animarum vivarum. Nihil aliud illud tunc in figura portendebat transitus populi per mare: nisi transitum fidelium per baptismum: testis est apostolus: Nolo enim vos inquit ignorare fratres: quia patres nostri omnes sub nube fuerunt: et omnes per mare transierunt: et omnes in Moyse baptizati sunt. Nihil ergo aliud significabat transitus per mare: nisi sacramentum baptizatorum: nihil aliud insequentes egypti: nisi abundantiam peccatorum delictorum. Videtis evidentissima sacramenta. Premunt egypti: urgent: instant ergo peccata: sed usque ad aquam: Quid times qui nondum venisti: venire ad baptismum christi: transire per mare rubrum. Quid est rubrum: sanguine domini consecratum. Quid times venire: Conscientia forte aliquorum immanium delictorum stimulat: et excruciat in te animum: et dicit tibi tam magnum esse illud quod commisisti: ut desperes tibi dimitti. Time ne remaneat aliquid peccatorum: si vixit aliquis egyptiorum. Cum autem transieris rubrum mare: cuius eductus fueris a delictis tuis in manu potenti et brachio forti: precepturus es mysteria que non noueras: quia et ipse Joseph cum exiret de terra egypti. Linguam quam non nouerat audiuit. Audies linguam quam non noueras: quam modo audiunt et recognoscunt testantes et scientes qui norunt. Audies ubi debeas cor habere: quod modo cum dicerem multi intellexerunt et acclamauerunt: reliqui multi steterunt: quia nondum linguam quam non nouerant audierunt. Accelerent ergo: transeant: discant. Linguam quam non nouerat audiuit. **† Auertit ab oneribus dorsum eius.** Quis auertit ab oneribus dorsum eius? nisi ille qui clamat: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: Alio modo hoc idem significatur. Quod faciebat insecutio egyptiorum: hoc faciunt sarcine peccatorum. Auertit ab oneribus dorsum eius. Et quasi diceret: qui bus oneribus: Manus eius in cophino seruerunt. Per cophinum significantur opera seruilia: mundare: stercorea terram portare cophino fit. Seruilia sunt opera: quia omnis qui facit peccatum seruus est

Alia lra.
† Diuertit.

peccati. Et si vos fili⁹ liberauerit: tunc vere liberi erit. Adhuc et abiecta mundi: quasi cophini deputatur. Sed et cophinos deus buccellis impleuit. Duodecim cophinos buccellarum impleuit: quia abiecta huius mundi elegit: ut confunderet fortia. Sed et quoniam in cophino seruiebat Ioseph: terram ibi portabat: quia lateres faciebat. Adhuc eius in cophino seruierunt. **In tribulatione inuocasti me et erui te:** Recognoscat se vnaqueque scientia christiana: si deuote transierit mare rubrum: si cum fide credendi et obseruandi linguam quam non nouerat audiuit: recognoscat se in tribulatione exaudita. Ipsa enim magna tribulatio erat premi sarcinis peccatorum. Quantum gaudet releuata conscientia: Ecce baptizatus es: conscientia que heri premebatur: hodie gratulatur. Exauditus es in tribulatione: memeto tribulationis tue. **Antequam accedes ad aquam quod sollicitudinis gerbas:** Quid iuniorum exhibebas: Quid tribulationum in corde gestabas orationum internarum piarum deuotarum: Occisi sunt hostes tui: omnia peccata tua deleta sunt. **In tribulatione inuocasti me et erui te. Exaudiui te in abscondito tempestatis.** Non in tempestate maris: sed in tempestate cordis. Exaudiui te in abscondito tempestatis. **Probauit te in aqua contradictionis.** Reuera fratres reuera: qui exauditus est in abscondito tempestatis: debet probari in aqua contradictionis. Cum enim crediderit: cum baptizatus fuerit: cum viam dei capere ceperit: cum in gemellarum eliqui intederit: et ab amurca publice currere se extraxerit: habebit multos exagitatores: multos insultatores: multos detractores: dehortatores: minantes etiam ubi preest deterreres: deprimetes. Hec tota aqua contradictionis est. Puto esse hodie hic sic: arbitror esse hic nonnullos quos amici sui volebant rapere ad circum: et ad nescio quas hodiernae festiuitatis nugas: forte ipsi illos adduxerunt ad ecclesias: sed sibi ipsi illos adduxerunt: sibi ab eis ad circum abduci non potuerunt: in aqua contradictionis probati sunt. Non ergo erubescas predicare quod nosti defendere: et inter blasphemos quod credidisti. Si enim exaudiris in abscondito tempestatis: corde creditur ad iustitiam: si probaris in aqua contradictionis: ore confessio fit ad salutem. Quanta est enim ipsa aqua contradictionis: iam pene siccata est: sed senserunt illam maiores nostri: quoniam verbo dei: quoniam mysterio christi acriter resistebat gen-

tes: turbatur aqua. Aquas enim per populos aliquam intelligendas euidenter apocalypsis scriptura demonstrat: ubi aque multe cum viderentur: et cum quereretur quid essent: responsum est: Populi sunt. Pertulerunt ergo illi aquam contradictionis: quoniam fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania: quando assiterunt reges terre: et principes conuerunt in unum aduersus dominum: et aduersus christum eius. Quoniam fremuerunt gentes: tunc leo ille viro forte Samson venienti ad ducendam de alienigenis uxore: christo scilicet descendenti ad habendam ecclesiam de gentibus fremens ibat in obuiam. Sed quid egit: Accepit et tenuit: fregit: dissipauit leonem: factus est in manibus eius velut hedus caprarum. Quid enim fieret populus fremens: nisi languidus peccator: Occisa autem illa feritate: iam non sic fremit regia potestas: non sic fremit populus gentium: non ita in obuiam christo: imo vero in ipso regno gentium inuenimus leges per ecclesiam: tanquam fauam in ore leonis. Quid ergo iam metuam aquam contradictionis: que prope iam tota siccata est: Illa pene iam silet: si amurca non contradicat. Quibus malis seuiant alieni: o si eos non adiuuent mali nostri. Exaudiui te in abscondito tempestatis: probauit te in aqua contradictionis. Recolens quod de christo dictum sit: sic natum eum esse in multorum ruinam: et multorum resurrectionem: et in signum cui contradicatur. Nouimus: videmus: signum crucis erectum esse: et contradicatum est ei. Contradictum est glorie crucis: sed titulus erat super crucem qui non corrumpebatur. Est enim titulus in psalmo: in tituli inscriptione ne corumpas: signum erat cui contradiceretur. Bixerunt enim iudei: Noli facere rex iudeorum: sed fac quod ipse dixit regem se esse iudeorum: Victa est contradictio: responsum est: quod scripsi scripsi. Exaudiui te in abscondito tempestatis: probauit te in aqua contradictionis. Hoc totum ab initio psalmi versus ad hunc versus: de oleo torcularis audiui: quod restat magis dolendum est et cauendum. Ad amurcam enim torcularis pertinet versus in fine: fortasse non frustra: et interposito dia psalmate: sed hoc etiam audire utile est: ut quod se iam in oleo videt gaudeat: qui periclitatur: ne in amurcam incurrat caueat: utrumque audi: unum dilige: alter time. **Audi populus meus et loquar et testabor tibi:** Non enim populo alieno. Non enim populo non pertinenti ad torcular. Iudicate inquit inter me et vineam meam. Audi plus

Alia lra. t liberauit.

Alia lra. t apud aqua.

Alia lra. t non habet. t contestabor te

S

meus et loquar et testificabor tibi. Israel si audieris me non erit in te deus recens. Deus recens est ad tempus factus: Deus autem noster non recens: sed ab eternitate in eternitate. Et christus noster recens forte homo: sed sempiternus deus. Quid enim ante principium? Et utique in principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum: et ipse deus noster verbis caro factus: ut habitaret in nobis. Absit ergo: ut sit in aliquo deus recens. Deus recens: aut lapis: aut phantasma est. Non est inquit lapis: Ego argenteum habeo et aureum. Adhuc ipsa preciosa voluit numerari qui dixit: Idola gentium argentum et aurum. Magna sunt quia aurea et argentea sunt: preciosa sunt: lucida sunt: sed tamen oculos habent et non vident. Recentes hi dii. Quid recentis deo ex officina: licet illos iam vetustos araneorum casses pertexerint? Qui sempiterni non sunt: recentes sunt. Hoc de paganis: nescio: quis alius in vanitate accipiens nomen domini dei sui: fecit sibi christum creaturam: christum impari et inequalem generanti filium dei dicens: et filium dei negans. Si enim filius unicus est: hoc quod pater est: et hoc est ex eternitate. Tu autem nescio quid aliud cogitasti in corde tuo: deum recentem posuisti. Fecit sibi alius deum pugnantem contra gentes tenebrarum: timentem ne inuadatur: fatagitem ne corrumpatur: ex parte tamen corruptum: ut possit esse totus saluus: sed non totus: quia ex parte corruptus. Manichei ista dicunt: faciunt sibi et isti in corde recentem deum. Non est talis deus noster: non est talis portio tua Jacob: sed qui fecit celum et terram: ipse est deus tuus: qui non eget bonis: qui non timet a malis. Multi ergo heretici cum paganis alios et alios deos ipsi sibi finxerunt: alios et alios deos ipsi sibi fecerunt: et eos etiam si non in templis: tamen quod est peius in suo corde posuerunt: et falsorum ridendorumque simulachrorum templa ipsi facti sunt. Magni operis est intus hec idola frangere: et locum deo venienti non recenti mundare. Omnes enim isti alii et alii sentientes: alios atque alios deos sibi facientes: ipsamque fidem falsitate variantes vident dissentire: sed omnes a terrenis cogitationibus non recedunt: in terrenis cogitationibus consentiunt sibi. Opinio diuersa est: vanitas una est. De illis in alio psalmo dicitur: Ipsi de vanitate in unum colligantur. Quis opinionum varietate discordent: simili tamen vanitate colligantur. Et nostis quia vani-

tas retro est: posterior est: ideo ille qui retro oblitus est: id est vanitatem oblitus in ea que antea sunt: id est in veritate extensus: sequitur ad palmam supne vocacionis dei in christo Iesu. Ergo in peius sibi isti consentiunt: quibus dissentire a se inuicem videantur. Ideo Samson caudas vulpium colligauit. Vulpes insidiosos maxime hereticos significat: dolosos: fraudulentos: cauernosis anfractibus latentes et decipientes: odore etiam tetro putentes. Contra quem odorem dicit Apulus: Christi bonus odor sumus in omni loco. Iste vulpes significatur in canticis canticorum: vbi dicitur: Capite nobis vulpes pusillas exterminantes vineas: latentes in cauernis tortuosis: Capite nobis: conuincite nobis. Lapis enim cum quem de falsitate quincis: Contra dicentibus denique vulpeculis domino: et dicentibus: In qua potestate ista facit: respondete mihi et vos inquit unum sermonem: Baptismum Joannis unde est: de celo an ex hominibus? Vulpes autem solent habere tales foueas: ut ex vna parte intrant: et ex alia parte exeant. Ad utrumque foramen captor vulpium retia posuit: dicite mihi de celo est: an ex hominibus? Sentit illi eum ex utraque parte tetendisse unde caperet: et autem apud se: si dixerimus inquit de celo: dicitur est nobis: quare ergo non credidistis? Ille enim testimonium christo prohibuit: si dixerimus de terra: lapidat nos populus: quia prophetam eum habent. Sentientes ergo hac atque hac esse unde caperentur: responderunt nescimus. Et dominus: Nec ego vobis dico in qua parte ista facio. Vos dicitis vos nescire quod scitis: ego vobis non dico quod queritis: quia ex nulla parte exire auli estis: in vestris tenebris remansistis. Obtemperemus ergo et nos si possumus dicenti verbo dei: Capite nobis vulpes pusillas exterminantes vineas: videamus si et nos quasdam vulpeculas capere possumus. Proponamus ad foramen utrumque: ut vni vulpes exire voluerit capiat (verbi gratia) Manicheo facienti sibi deum recentem: et in corde suo ponenti quod non est: dicamus et interrogemus eum. Substantia dei corruptibilis est: an incorruptibilis? Elige quod vis: exi qua vis: si non effugas. Si dixeris corruptibilis: non a populo: sed a te ipso lapidaberis. Si autem dixeris incorruptibile deum: incorruptibilis quomodo timuit gentem tenebrarum. Quid factura erat incorruptibili gens corruptionis? Quid restat nisi ut dicatur: nescimus? Sed tamen si hoc non dolo sed ignorantia dicitur

nō remāeat in tenebris: ex vulpe fiat ouis: credat inuisibili incorruptibili soli deo: nō recenti: soli ab eo quod est solus: nō ab eo quod est sol: ne nos ipsi vulpi fugienti aliā cauernā aperuisse videamur: q̄ nec nō mē solis formidabimus. Est em̄ in scripturis nostris sol iusticie: ⁊ sanitas in pennis eius. Ab estu solis eius vmbra appetitur: sub alas aut solis huius ab estu fugitur: sanitas em̄ in pennis ei⁹. Iste est sol de quo dicturi sūt impij: Ergo errauim⁹ a via veritatis: ⁊ iusticie lumen nō luxit nobis: ⁊ sol nō est ortus nobis. Vicituri sunt adoratores solis: sol nō ortus est nobis: q̄ cū adrent solem quē facit oriri sup bonos ⁊ malos: nō est eis ortus sol: qui solos illuminat bonos. Faciūt sibi ergo deos recentes qui q̄ quales volunt. Quid em̄ impedit officinā decepti cordis fabricare phantasma quale voluerit: Sed oēs hi in posteriorib⁹ cōsentiunt: id est simili vanitate detinētur. Un̄ Samson noster qui etiam interpretatur sol ipsorū: eorū scz quib⁹ lucet: nō omniuz sicuti est oriēs sup bonos ⁊ malos: sed sol quorundaz sol iusticie: figurā em̄ habebat christi: colligauit vt dicere ceperā caudas vulpium: ⁊ ibi ignē alligauit ad incendendū ignē: sed messes alienigenarū. Proinde tales p̄sentientes in posteriorib⁹ tanq̄ caudis colligati: trahunt ignē corrupentē: sed nō incēdūt nostrorū segetes. Nouit em̄ dñs qui sūt ei⁹: ⁊ recedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomē dñi. In magna aut̄ domo nō solū sunt vasa aurea ⁊ argentea: sed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ alia sunt quidē in honorē: alia vero in cōtumeliā. Si quis autē mūdauerit se ab hmōi: erit vas in honorē vtile dño: ad omne opus bonū paratum: ⁊ ideo nec caudas vulpiū: nec faces vulpiū ptumescet. Sed videam⁹ de populo isto. Si me audieris inq̄t nō erit in te de⁹ recens. Nouet me quid dixit in te. Non em̄ dixit ad te quasi simulachry forinsecus adhibitu: sed in te in corde tuo: in imagine phantasmatis tui: in deceptiōe erroris tui tecū portabis deū tuū recentem remanēs vetustus. Si ergo me audieris inquit: q̄a ego sum qui sum: nō erit in te deus recens. **Nec adorabis deū alienum.** Si em̄ in te nō sit: nō adorabis deū alienū. Si tu nō cogites deū falsū: nō adorab deū fabricatū. Non em̄ erit in te de⁹ recens. **Ego enim sum: Quid vis adorare quod nō est: Ego em̄ Dominus deus ⁊ sum:**

Alia lra. ⁊ tuus.

Quia ego sum qui sum. Et ego quidē sum inquit qui sum sup omnē creaturaz: tibi tñ tēporaliter quid prestā: **Qui eduxi te de terra egypti:** Nō tantū illi populo dicitur. Omnes em̄ educti sum⁹ de terra egypti: omnes p mare rubrū transiuimus: inimici nostri psequētes nos in aqua perierūt. Non simus ingrati deo nostro: nō obliuiscamur dñm monentē: ⁊ fabricemus in nobis deum recentē: q̄ eduxi te de terra egypti. Loquitur de⁹. **Dilata os tuū ⁊ adimplebo illud.** Angustias paterl in te ppter deū recentē constitutū in corde tuo. Frange vanū simulachrū: deince de cōscientia tua fictum idolū: dilata os tuū p̄fite do: amādo: ⁊ adimplebo illud: qm̄ apud me est fons vite. Hoc quidē dicit dñs: sed quid sequit⁹? **Et nō obaudiuit populus me⁹ vocē meam:** Nō em̄ loq̄retur ista nisi populo suo. Scimus em̄ q̄ cū cūq̄ lex dicit his qui in lege sunt dicit. **Et nō obaudiuit plūs meus vocē meaz.** **Et israel non attendit mihi.** Quis: cui⁹? **Israel mihi** Ingrata aia: p me anima: a me vocata anima: a me in spem adducta: a me a peccatis abluta. Et israel nō attendit mihi. **Baptizantē em̄ ⁊ trāseūt p mare rubrū:** sed in via murmurāt: cōtradiciūt: p̄querūtur: seditionibus pturbant: ingrati ei qui liberauit a p̄sequentibus hostib⁹: q̄ ducit p siccū heremū: cū cibo tñ ⁊ potu: cū lumine nocturno ⁊ vmbraulo diurno. **Et israel nō attendit mihi.** **Et dimisi eos fm̄ affectiones cordis eorū:** Ecce torcular. Apta sūt foramina: currit amurca. **Et dimisi eos: non fm̄ salutē preceptorū meorū:** sed fm̄ affectiones cordis eorū domauit eos sibi. **Dicit ⁊ Aplus: Tradi dit eos deus in p̄cupiscentias cordis eorū: Dimisi eos scdm̄ affectiones cordis eorum.** **Ibunt in affectionibus suis.** Inde est qd̄ horret: si tñ eliquamini in gemellaria abscondita dñi: si tñ apothecas eius adamasitis: inde est qd̄ horretis: **Alij defēdūt circū: alij amphitheatrū: alij casas in vicis: alij theatra: alij illud: alij illd̄: alij postremo deos recētes suos.** **Ibūt in affectionib⁹ suis.** **Israel si in vijs meis ambulasset.** Dicit em̄ iste israel fortasse: ecce pecco: manifestū est: eo post affectōes cordis mei. Sed qd̄ facio? **Diabolus hoc facit: demones hoc faciūt.** Quis est diabolus? **Qui sūt demones: Lerte inimici tui.** **Israel si in vijs meis ābulasset.** **In ni**

Alia lra. ⁊ implebo.

Alia lra. ⁊ audiuit.

Alia lra. ⁊ intendit.

Alia lra. ⁊ desideria.

Alia lra. ⁊ adinuetionibus.

Alia lra. ⁊ Si pl⁹ me⁹ audisset me.

Alia lra ⁊ pro nihilo for sitan.

Alia fra.
t nō habet.

hilū omnes inimicos eoz hūiliaf
sez: Ergo si plebs mea audisset me. Qua-
re em̄ mea si non audit me: Si plebs mea
audisset me. Quis est plebs mea: Israel.
Quid est audisset me: Si in vñs meis am-
bulasset. Queritur ⁊ gemit sub inimicis.
In iubilū inimicis eozū humiliasset. Et
sup tribulātes eos misisset manu
meā. Nunc vero quid querit de inimicis:
Ipsi facti sūt peiores inimici. Quō em̄ qđ
sequit de inimicis q̄rimini: vos quid estis:

Inimici dñi mentiti sunt ei: Re-
nuncias: Renūcio. Et redit ad qđ renūci-
atur. Etiq; quib⁹ rebus renūcias: nisi fac-
tis malis: factis diabolicis: factis a deo dā-
natis: furti: rapinis: perurijs: homicidijs:
adulterijs: sacrilegijs: sacris abominādis:
curiositatibus. His oibus renūcias: ⁊ rur-
sus bis inflexis sup ar. Facta sūt tibi poste-
riora deteriora porib⁹. Lanis reuersus ad
vomitū suū: ⁊ sus lota in volutabris cenī.
Inimici dñi mēti sunt ei. Et quanta pati-
entia dñi: Quare nō p̄sternuntur: Quare
nō trucidant: Quare non terra debiscēte
sorben: Quare nō celo flagrāte incendū-
tur: Quia magna patiētia dñi. Et erūt im-
puniti: Absit. Nō sibi tantū de dei miseri-
cordia blandiatur: vt sibi eius iniusticiam
pollicant. Ignoras qđ dei patiētia ad pe-
nitētiā te adducit. Tu aut̄ fm duriciā cor-
dis tui: ⁊ cor ipenitēs: thesaurizas tibi irā
in die ire: ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: qđ
reddet vnicuiq; fm̄ opera sua. Et si modo
nō reddit: tūc reddet. Si em̄ modo reddit
ad tēpus reddit. Nō cōuerso autē nec cor-
recto in eternū reddet. Tūde ergo qđ non
erūt impuniti: attende qđ sequitur: Inimi-
ci dñi mentiti sunt ei. Dicturus es: ⁊ quid
eis fecit. Nō viuūt: nō auras carpunt: nō
lucem hauriūt: nō fontes potant: nō fruc-
tus terre edunt: Et erit tempus eozū

Alia fra.
⁊ in secula.

in eternum. Nemo sibi ergo blandiatur:
qđ q̄si ad torcular ptinet: bonuz est illi si ad
oleum in torculari ptineat. Nō sibi pollice-
atur vnusq; habēs facta nefaria: que re-
gnū dei nō possidebūt: ⁊ dicat sibi: Quo-
niā habeo signū christi: ⁊ sacramta christi:
nō delebor in eternū: ⁊ si purgor p ignē sal-
uus ero. Nam quid est qđ ait Ap̄ls de his
qui habent fundamentū: Fundamentum
aliud nemo pōt ponere p̄ter id quod posi-
tū est: qđ est christus: Jesus. Quid est inq̄
unt qđ sequitur: Vnusquisq; aut̄ sup fun-
damentū videat qđ superedificet: Alius

em̄ superedificat aurū: argentū: lapides p̄ci-
ofos: ali⁹ ligna: fenū: stipulā: Vniuscuius-
q; op⁹ quale sit ignis p̄babit: qđ in igne re-
uelabit. Si cui⁹ opus p̄māserit qđ superedi-
ficauit mercedē accipiet: s̄ ē qđ sup funda-
mentū iusta opa edificauit: aurū: argentū:
lapides p̄ciosos. Si aut̄ p̄ctā: lignū: fenū:
stipulā: tñ p̄pter fundamentū ip̄e salu⁹ erit:
sic tñ quasi p ignē. Fratres nimis timidus
esse volo: melius est em̄ nō vobis dare se-
curitatē malam. Nō dabo qđ nō accipio:
timens terreo: securos vos facerē: si secur⁹
fierē ego: Ignē eternū timeo. Et erit tēpus
eoz in eternū. Nō accipio nisi ignē eternū:
de quo alio loco scriptura dicit: Ignis eo-
rū nō extinguet: ⁊ vermis eozū nō moriet.
Sed de impijs dixit: ait aliq; nō dixit de
me: qui q̄uis p̄ctōr sum: q̄uis adulter: q̄-
uis fraudator: q̄uis raptor: q̄uis piurus:
habeo tñ in fundamēto christū: christian⁹
sum: baptizatus sum: ego p ignē purgor:
⁊ p̄pter fundmētū nō pereō. Sic mihi inte-
rim qđ es: Christian⁹ inquit. Interim trā-
si. Quid aliud: Raptor: adulter ⁊c. de q̄-
bus Ap̄lus dicit: Qm̄ qui talia agūt reg-
num dei nō possidebūt. Certe ergo a tali-
bus nō correct⁹: de talibus cōmissis peni-
tentiā nō agens: regnū celozū speras: Nō
opinor: qm̄ qui talia agunt regnū dei non
possidebūt. Et ignoras quia patientia dei
ad penitētiā te adducit: Tu nescio quid ti-
bi pollicens fm̄ duriciā tuā: ⁊ cor impeni-
tens thesaurizas tibi irā in die ire: ⁊ reuela-
tionis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq;
fm̄ opera sua. Attende ergo ip̄m iudicē ve-
nientē. Bene. Deo gratias. Nō tacuit sen-
tentiā diffinitiuā: nō misit foras reos: ⁊ du-
xit velū: ante voluit p̄nūciare qđ disposu-
it facere: nempe cōgregabunt ante eū om-
nes gētes. Quid de illis faciet: Separabit
eos: ⁊ alios ponet ad dexterā: alios ad si-
nistraz. Nunqđ medius locus seruat⁹ est:
Quid dextrī dicitur⁹ ē: Vēite bñdicti p̄ris
mei p̄cipite regnuz. Quid sinistris: Ite in
ignē eternū qui parat⁹ est diabolo ⁊ ange-
lis ei⁹. Si n̄ times mitti quo: vide cū quo.
Si q̄ opa illa oīa regnū dei nō possidebūt:
imo nō opera sed qui talia agūt: nā opa ta-
lia in igne nō erūt. Nō. n. illo igne ardētes
furaturi sūt: ⁊ adulteraturi: s̄ qđ q̄ talia agūt
regnū dei nō possidebūt. Nō q̄ erūt a dex-
terī cū illis quib⁹ dicit: Venite bñdicti pa-
tris mei p̄cipite regnū: qđ qui talia agūt re-
gnū dei nō possidebūt. Si q̄ a dextris non

erūt: nō restat nisi vt sint a sinistr. Sinistr
 quid dicet: Ite in ignē eternū: q̄a erit tem
 pus eoz in eternū. Expōe ḡ inq̄t nobis: lig
 na: fenū: stipulā: q̄ qui edificāt super fūda
 mētū: quō nō pereāt: sed salui fiāt: sic tamē
 q̄si p ignē. Obscura q̄dē illa questio: sed vt
 possū breuiter dico: Frēs: sunt hoies oīno
 contēptores seculi huius: q̄b̄ nō est gratū
 q̄cquid tēporaliter fluit: nō herent dilecti
 one aliq̄ terrenis opib̄: sc̄ti: casti: p̄tinētes.
 iusti: fortassis z oīa sua vedētes: z paup̄ib̄
 distribuētes: aut possidētes tāq̄ nō possi
 dētes: z vtētes hoc mūdo tāq̄ nō vtētes.
 Sūt aut̄ alij. qui rebus infirmitati p̄cessis:
 inherēt aliq̄stū dilectione. Nō rapit villā
 alienā: sed sic amat suā: vt si pdiderit con
 turbetur: nō appetit vxorem alienā: sed sic
 liberet sue: sic miscetur sue: vt modū nō ibi
 teneat p̄scriptū tabulis liberoz p̄creādoz
 cā. Nō tollit aliena: sed repetit sua: z h̄z cū
 fr̄e suo iudiciū. Talib̄ em̄ d̄: iā q̄dez oīno
 delictū ē in vobis: quod iudiciū habeatis
 vobiscū: verum ip̄a iudicia in ecclia iubet
 agi: non ad forū trahi: tñ delicta esse dicit.
 Cōtēdit enim ch̄istian̄ p̄ rebus terrenis
 āplī q̄s decet eū cui p̄missū ē regnū celoz:
 Nō totū cor sursum leuat sed aliquā p̄tē ei
 trahit in terrā. Beniq̄ si veniat temptatio
 vicēdi martyrij: illi qui h̄nt in fundamēto
 ch̄istū z edificāt aux̄: argentū: lapides p̄
 ciosos: q̄d dicūt ex hac oportunitate: Bo
 nū ē mihi dissolui z esse cū ch̄isto: Alacres
 currunt: aut nihil: aut modice de terrena
 fragilitate cōtristant̄. Illi aut̄ amantes res
 p̄rias: domos p̄rias: grauit̄ p̄turbāt:
 fenū: stipulā: z lignū ardet. Nōnt enī ligna
 fenū: stipulā: sup fundamētū: sed rez cō
 cessaz nō illicitaz. Bico enī frēs: possides
 fūdamētū: here celo: calca terrā. Si talis
 es: nō edificas nisi aux̄: argētū z lapides
 p̄ciosos. Cū aut̄ dixeris: amo possessionē
 istam: timeo ne pereat: z iminet d̄nū: z tu
 cōtristaris: nō q̄dē p̄ponis eā ch̄isto. Nā
 si sic amas possessionē istā: vt si dicat tibi:
 ip̄am vis an xp̄m: Et si trist̄ eā pdis: plus
 tñ amplecteris ch̄istū: quē posuisti in fun
 damentū: saluus eris tanq̄ per ignē. Au
 di aliud. Nō potes tenere possessionē istā:
 nisi dixeris falsum testimoniū: z hoc nō fa
 cere: ch̄istū in fundamēto ponere est. Ve
 ritas em̄ dixit: Os quod mentitur occidit
 animā. Ergo si possessionē tuam diligis:
 nō tñ p̄pter illā facis rapinā: nō p̄pter illā
 dicis falsum testimoniū: nō p̄pter illā fac

homicidiū: nō p̄pter illam falsū iuras: non
 p̄pter illā ch̄istū negas: eo quod nō p̄pter
 illā fac̄ hec: ch̄istū habes in fundamēto:
 sed tamē qz diligis illā z cōtristaris si pdas
 illam: sup fundamētūz posuisti: non aurū:
 nō argentū: nō lapides p̄ciosos: sed lignū:
 fenū: stipulam: Salū ergo eris cū ardere
 ceperit quod edificasti: sic tñ quasi p ignē.
 Nemo enim sup fundamētū h̄ edificans
 adulteria: blasphemias: sacrilegia: idola
 tria: piuria: z putet se saluū futurū p ignem:
 q̄si ista sunt ligna: fenū: stipula: h̄ q̄ edificat
 amorē terrenoz sup fūdamētū regni ce
 loz: id est super ch̄istū: ardebit amor rerū
 tēporaliū: z ipse salū erit p idoneū funda
 mētū. Inimici d̄ni mētū sunt ei dicēdo:
 eo ad vineā z nō eundo: et erit temp̄ eoz:
 nō ad tēp̄ h̄ eternū. Et q̄ sūt isti? Et ci
 bavit illos ex adipe frumētī: Nōnt
 adipem frumētī: vñ cibant̄ multi inimici
 qui mentiti sūt ei. Et cibavit eos ex adipe
 frumētī: miscuit eos sacramētis suis. Et Ju
 dam qm̄ dedit buccellā: ex adipe frumenti
 cibavit: et inimic̄ d̄ni mentit̄ est ei: et erit
 temp̄ ei in eternū. Et cibavit illos ex adi
 pe frumētī. Et de petra melle satura
 uit eos. Digratos cibavit ex adipe fru
 menti: et de petra melle saturauit eos. In
 heremo de petra aquam produxit nō mel.
 Nō sapientia est p̄matū dulcoris tenens
 in escis cordis. Quam ergo multi inimici
 d̄ni mētientes d̄no cibāt: nō solū ex adipe
 frumētī: sed ecclā de petra melle: de sapien
 tia ch̄isti. Quā mlti delectant̄ verbo eius
 ex cognitione sacramētoz ei: solutōe pa
 bolarum eius: q̄ multi delectant̄: q̄ multi
 clamāt: z nō est h̄ mel de quolibet homine:
 sed de petra. Petra aut̄ erat ch̄istus. Nō
 multi ḡ satiant̄ de melle isto: clamāt: dicūt:
 suauē ē: dicūt: nihil meli: nihil dulci: vel
 itelligi: vt dici potuit: z tñ inimici d̄ni mētiti
 sūt ei. Nolo āplī imozari in reb̄ dolēdis:
 q̄q̄ terribiliter psalmus ad hoc finit̄ sit:
 tñ a fine eius obsecro vos recurramus ad
 caput. Exultate deo adiutori nostro.

Explicit Tract. de ps. LXXX.

Comendatio ppli z exhortatio z inuita
 tio ad seq̄ntē tractatū audiēdū: z ludos se
 culares p̄temnēdū.

Non parū v̄ras mētes in noīe ch̄i
 sti diuina spectacula tenuerūt z suspē
 derūt vos nō solū ad appetenda
 q̄dā: sed ad q̄dā etiā fugienda. Ista sunt
 spectacula vtilia: salubria: edificātia nō de

